

**การคุ้มครองสิทธิผู้พักในหอพักเอกชนต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลชีวภาพเพื่อควบคุม
การเข้าออก: ศึกษากรณีความยินยอมของเจ้าของข้อมูล**

**The Protection of The Rights of Resident of Private Dormitory In The Case of
Collection of Biometric Data as A Controlling Measure for Entering and Exiting The
Dormitory: A Study of The Data Subject Consent**

คณาธิป ทองรวีวงศ์¹ และ จริญญา ภักดีธนากุล²

Kanathip Thongrawewong and Jarun Pakdethanakul

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบของความยินยอมในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล โดยเปรียบเทียบกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศไทยกับกฎหมายสหภาพยุโรป 2) วิเคราะห์การขอความยินยอมผู้พักหอพักเอกชนในการเก็บรวบรวมข้อมูลชีวภาพ เพื่อวัตถุประสงค์ควบคุมการเข้าออกและตรวจสอบสิทธิของผู้พัก ตามองค์ประกอบของกฎหมายเกี่ยวกับ ความเป็นอิสระในการให้ความยินยอม โดยเปรียบเทียบกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศไทยกับกฎหมายสหภาพยุโรป งานวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการวิเคราะห์เนื้อหา เปรียบเทียบพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 กับกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสหภาพยุโรป ผลการวิจัยพบว่า 1) การขอความยินยอมจากผู้พักหอพักเอกชนเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลชีวภาพ เช่น การสแกนหน้าเพื่อการผ่านเข้าออก ต้องเป็นไปโดยอิสระ (Freely given consent) ตามมาตรา 19 เช่นเดียวกับกฎหมายสหภาพยุโรป มาตรา 4 (11) ประกอบกับส่วนขยายข้อ 32 และ 43 ซึ่งมีเงื่อนไขย่อย 4 ประการ ได้แก่ ความไม่สมดุลเชิงอำนาจต่อรอง ผลกระทบทางลบ การสร้างเงื่อนไข และความยินยอมที่เจาะจง (2) ในกรณีผู้ให้บริการหอพักเอกชนปรับเปลี่ยนวิธีการควบคุมการเข้าออกเพื่อให้บริการโดยกำหนดให้ผู้พักหอพักเอกชนต้องสแกนใบหน้าหรือข้อมูลชีวภาพอื่น เช่น ลายนิ้วมือ และขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลโดยไม่มีทางเลือกสำหรับผู้ไม่ยินยอมให้สามารถผ่านเข้าออกโดยวิธีอื่น ความยินยอมดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะไม่สอดคล้องกับเงื่อนไขของความเป็นอิสระในการให้ความยินยอม จากผลการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอสำหรับผู้ให้บริการหอพักเอกชนว่าหากจะขอความยินยอมในการสแกนหน้าผู้พักควรให้มีทางเลือกอื่นสำหรับผู้ไม่ยินยอมเพื่อให้สามารถใช้บริการได้

คำสำคัญ: พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลชีวภาพ ความยินยอม หอพักเอกชน

¹ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต; Faculty of Law, Kasem Bundit University; E-mail: kanathip.tho@kbu.ac.th

² คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต; Faculty of Law, Kasem Bundit University E-mail:

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to analyze the conditions and elements of consent for collecting personal data of resident of private dormitory by comparing the personal data protection laws of Thailand with the laws of the European Union. 2) to analyze the request for consent from resident of private dormitory to collect biometric data for the purpose of controlling access under the legal element of freely given consent by comparing the personal data protection laws of Thailand with the laws of the European Union. This study was conducted by a qualitative methods approach. Data were collected from relevant laws and literatures and were analyzed by content analysis method.

The results indicated that 1) Requesting consent from resident of private dormitory to collect biometric data shall be freely given consent as stipulated in section 19 and GDPR section 4 (11), recital 32 and 43 which comprised 4 sub-conditions, i.e. balancing of power between the data controller and the data subject, negative impacts from not consenting, conditional consent and specific consent. 2) In the case where operator of dormitory requires residents to be collected facial scan or other biometric data without giving options or other means for entering the dormitory for those who were not willing to give consent, such consent was considered unlawful because it did not comply with the condition of freely given consent. Based on the results, the researchers recommend that dormitory operators provide alternative options for those who do not consent to face scanning.

Keywords: Personal Data Protection Act, Biometric Data, Consent, Private Dormitory.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผู้ให้บริการหอพักเอกชน ซึ่งมีใช้สถานศึกษา แต่ให้บริการแก่ผู้พัก ซึ่งหมายถึงผู้ซึ่งอยู่ระหว่างการศึกษานในสถานศึกษาในระดับไม่สูงกว่าปริญญาตรีและมีอายุไม่เกินยี่สิบห้าปี (มาตรา 4, พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558) ในทางปฏิบัติของการจัดการ ผู้ให้บริการมีการกำหนดมาตรการเพื่อควบคุมการเข้าออกสถานที่โดยอนุญาตเฉพาะผู้พักที่มีสิทธิตามสัญญา โดยมาตรการควบคุมหรือตรวจสอบการเข้าออกมีหลายวิธีการ แต่เดิมอาจใช้วิธีการที่ไม่เกี่ยวข้องกับข้อมูลชีวภาพ เช่น การใช้บัตรผ่านที่เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับชื่อนามสกุล การใช้คีย์การ์ด ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันเจ้าของหรือผู้บริหารหอพักเอกชนหลายแห่ง ปรับเปลี่ยนมาตรการโดยติดตั้งระบบเก็บรวบรวมข้อมูลชีวภาพ เช่น ภาพจำลองใบหน้า ลายนิ้วมือ ของผู้พัก แทนวิธีการเดิมเช่นการใช้บัตรผ่านเข้าออก การดำเนินการดังกล่าวส่งผลให้เกิดข้อกังวลด้านสิทธิในความเป็นส่วนตัวของผู้พัก รวมทั้งผู้ปกครองของนักศึกษา โดยทั่วไปหอพักเอกชนที่ใช้วิธีการสแกนหน้าอันเป็นข้อมูลชีวภาพ จะทำเอกสารขอความยินยอมจากผู้พักหรือผู้ปกครอง แต่มักดำเนินการโดยไม่มีทางเลือกอื่นให้ผู้พัก ในประเด็นนี้ ก่อนปี พ.ศ. 2562 ประเทศไทยไม่มีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่สามารถปรับใช้กับหอพักเอกชน แต่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลเฉพาะบางภาคส่วนของธุรกิจ เช่น ธุรกิจการเงิน อย่างไรก็ตามในเดือนกุมภาพันธ์ปี พ.ศ. 2562 สภานิติ

บัญญัติแห่งชาติได้ลงมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและประกาศในราชกิจจานุเบกษาในเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2562 กฎหมายนี้ร่างขึ้นโดยอาศัยตัวแบบของกฎหมายสหภาพยุโรป (General Data Protection Regulation หรือ GDPR) ซึ่งส่งผลกระทบต่อหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคล (Personal data) ทั้งผู้ประกอบการขนาดใหญ่ กลาง และย่อม ตลอดจนผู้เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล (Kuner, 2018) กฎหมายนี้มีแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการคุ้มครองความเป็นอยู่ส่วนตัว (Right to privacy) แต่มีขอบเขตจำกัดเฉพาะในด้านข้อมูลส่วนบุคคล (Solove, 2006) สำหรับกฎหมายไทยที่เรียกว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 นั้นมีผลบังคับใช้ในเดือนมิถุนายน 2565 พบว่ากำหนดหลักการที่จำแนกตามแนวคิดทฤษฎีได้สองกลุ่ม (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2564 ก) คือ 1. กำหนดหน้าที่ให้ผู้ควบคุมข้อมูลต้องจัดให้มีมาตรการรักษาความปลอดภัย ซึ่งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลหรือความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศ (Information security) 2. กำหนดให้ผู้ควบคุมข้อมูลต้องอ้างอิงฐานทางกฎหมาย (Legal or lawful basis of processing personal data) ซึ่งอยู่บนพื้นฐานการคุ้มครองสิทธิของเจ้าของข้อมูล เช่น การขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล หรืออ้างอิงฐานทางกฎหมายอันเป็นข้อยกเว้นของความยินยอม

สำหรับบทความวิจัยนี้จะศึกษาหลักการส่วนที่สองโดยศึกษาปัญหาการตีความและปรับใช้กับกรณีตามประเด็นปัญหาคือการขอความยินยอมจากผู้พักหอพักเอกชน ซึ่งตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจะมีสถานะเป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล (Data subject) โดยฝ่ายผู้ประกอบการหอพักเอกชนอยู่ในสถานะผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล (Data controller) และมีหน้าที่อ้างอิงฐานทางกฎหมายในการเก็บรวบรวม ใช้ เปิดเผยข้อมูลลายนิ้วมือ หรือ ภาพจำลองใบหน้า หรือ ม่านตา ซึ่งกฎหมายเรียกว่า “ข้อมูลชีวภาพ” (Biometric) ตามมาตรา 26 ซึ่งนำไปสู่ปัญหาผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้พักหอพักเอกชนในฐานะเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ในกรณีที่ผู้ให้บริการดำเนินการขอความยินยอมจากผู้พักหอพักเอกชน โดยผู้พักหอพักเอกชนไม่มีทางเลือกอื่น หากไม่ยินยอมก็จะไม่สามารถใช้บริการตามสิทธิของตนได้ ในแง่กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจึงมีประเด็นปัญหาที่สำคัญอันนำมาสู่การศึกษาวิจัยนี้ว่า 1. องค์ประกอบของความยินยอม เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลนั้นมีอยู่อย่างไร ถ้าพึงเพียงการร่างเอกสารขอความยินยอมให้ผู้พักหอพักเอกชนลงนามนั้นเป็นการเพียงพอที่จะสอดคล้องกับกฎหมายหรือไม่ 2. การขอความยินยอมจากผู้พักหอพักเอกชนในการเก็บรวบรวมข้อมูลชีวภาพ เพื่อวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบสิทธิผู้พักและอนุญาตให้ผ่านเข้าออกในบริบทสภาพแวดล้อมซึ่งผู้พักหอพักเอกชนไม่มีทางเลือกอื่นจึงต้องตกลงยินยอมเพื่อให้สามารถเข้าออกได้นั้น เป็นการขอความยินยอมที่สอดคล้องกฎหมายหรือไม่ ทั้งนี้การศึกษานี้จะวิเคราะห์เนื้อหาโดยศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศไทยกับกฎหมายสหภาพยุโรป

วัตถุประสงค์

1. วิเคราะห์องค์ประกอบของความยินยอม เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล โดยเปรียบเทียบกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศไทยกับกฎหมายสหภาพยุโรป
2. วิเคราะห์การขอความยินยอมจากผู้พักหอพักเอกชนในการเก็บรวบรวมข้อมูลชีวภาพ เพื่อวัตถุประสงค์ในการรักษาความปลอดภัยในการควบคุมการผ่านเข้าออกของหอพัก ตามองค์ประกอบของความยินยอมในการให้ความยินยอม (Freely given consent) โดยศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศไทยกับกฎหมายสหภาพยุโรป

นิยามการวิจัย

“ผู้พัก” มีความหมายตามพระราชบัญญัติหอพัก คือ ผู้ซึ่งอยู่ระหว่างการศึกษาในสถานศึกษาในระดับไม่สูงกว่าปริญญาตรีและมีอายุไม่เกินยี่สิบห้าปี

“หอพักเอกชน” มีความหมายตามพระราชบัญญัติหอพัก คือ หมายความว่า หอพักที่ผู้ประกอบการหอพักเป็นบุคคลทั่วไปซึ่งไม่ใช่สถานศึกษา

“ผู้ประกอบการหอพัก” มีความหมายตามพระราชบัญญัติหอพัก คือ ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการหอพักตามพระราชบัญญัติหอพัก

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร ในการศึกษานี้ได้แก่ หอพักตามพระราชบัญญัติหอพัก แบ่งเป็นสองประเภทหลักคือ หอพักสถานศึกษา ซึ่งผู้ประกอบการเป็นสถานศึกษา เช่น หอพักของมหาวิทยาลัย และหอพักเอกชนซึ่งผู้ประกอบการเป็นบุคคลทั่วไปที่มีใช่สถานศึกษา แต่การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตเฉพาะหอพักเอกชนที่มีใช่สถานศึกษาเท่านั้น สำหรับเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิเคราะห์การขอความยินยอมนั้น ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารการขอความยินยอม (Consent form) จากหอพักเอกชน 10 แห่งในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา เนื้อหากฎหมายที่จะวิเคราะห์คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสหภาพยุโรป (GDPR) สำหรับเนื้อหาในด้านประเด็นทางกฎหมาย เนื่องจากการเก็บรวบรวมข้อมูลชีวภาพของผู้พักในหอพัก มีประเด็นเกี่ยวกับฐานทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสองประเด็นหลักคือ 1. การขอความยินยอมอย่างไรชอบด้วยกฎหมาย และ 2. การอ้างข้อยกเว้นของความยินยอม ซึ่งในการศึกษานี้จำกัดขอบเขตเฉพาะประเด็นการตีความและปรับใช้หลักความยินยอม ตามมาตรา 19 และมาตรา 26

3. ขอบเขตด้านเวลา การศึกษานี้ทำขึ้นในช่วงระยะเวลา 6 เดือน ตั้งแต่กุมภาพันธ์ - กรกฎาคม พ.ศ. 2568

ทบทวนวรรณกรรม

กรอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการให้ความยินยอมของเจ้าของข้อมูลอันเป็นพื้นฐานหลักการของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 นั้นมีหลักสำคัญสองส่วนที่อยู่บนแนวคิดแตกต่างกัน (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2564) คือ 1. กำหนดหน้าที่ให้ผู้ควบคุมข้อมูลต้องจัดให้มีมาตรการรักษาความปลอดภัย ซึ่งอยู่บนแนวคิดความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลหรือความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศ (Information security) 2. กำหนดให้ผู้ควบคุมข้อมูลต้องอ้างอิง “ฐานทางกฎหมาย” (Legal or lawful basis of processing personal data) เช่น การขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล หรือการอ้างฐานอันเป็นข้อยกเว้นของความยินยอม หลักการส่วนนี้อยู่บนพื้นฐานแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแนวคิด “สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว” (Right to privacy) ซึ่งจัดเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (Arendt, 1973) กล่าวคือ เป็นสิทธิที่ติดตัวคนมาตั้งแต่กำเนิด จึงอยู่ในกลุ่มของสิทธิมนุษยชน (Donnelly, 1982) บางตำราเรียกว่า สิทธิที่จะอยู่ตามลำพัง (Right to be let alone) กล่าวคือ ปราศจากการแทรกแซงจากบุคคลภายนอก (Warren & Brandies, 1890) แต่การพิจารณาในแง่ปราศจาก

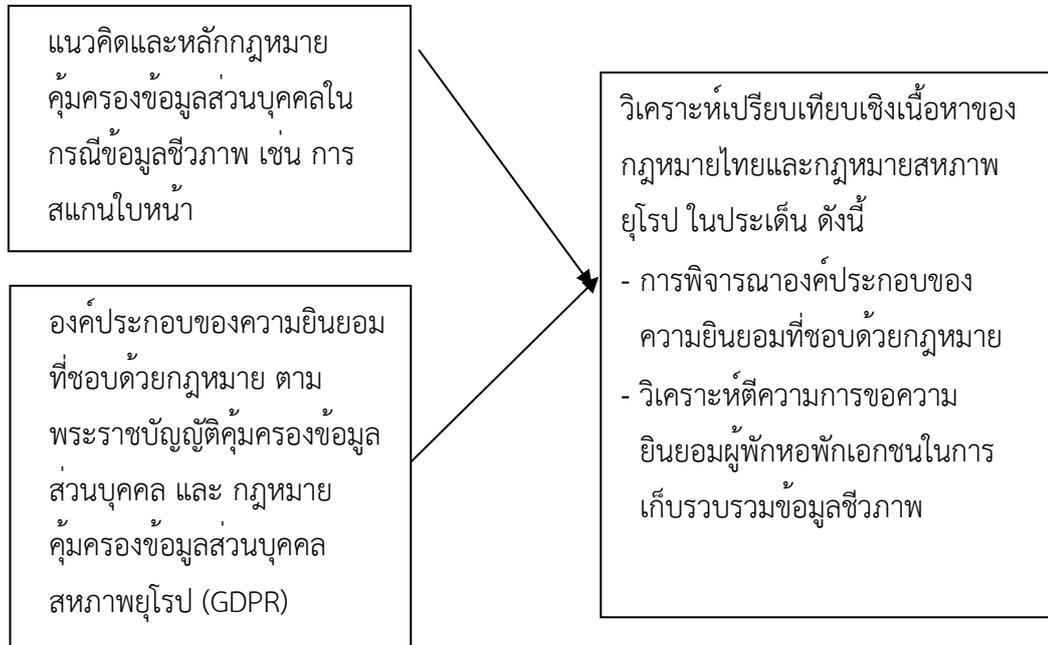
การแทรกแซงหรือความลับอาจทำให้สิทธินี้กว้างเกินไป โดยเฉพาะในสภาพสังคมที่มีการติดต่อระหว่างบุคคล ทำให้การไม่ถูกแทรกแซงเป็นไปได้ยาก (Alan, 1967) ต่อมามีการพัฒนาแนวคิดว่าหมายถึง การจำกัดการเข้าถึงปัจเจกชนโดยบุคคลอื่น (Rubenfield, 1989) ในทางวิชาการ สิทธิดังกล่าวยังคงมีความหมายและขอบเขตกว้าง (Schoeman, 1984) โดยจำแนกได้หลายมิติ รวมถึงการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Solove, 2006)

ตามกฎหมายสหรัฐอเมริกา สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวปรากฏในกฎหมายคอมมอนลอว์และกฎหมายอื่น เช่นกฎหมายลักษณะละเมิด (Bloustein, 1984) เมื่อพิจารณาในระดับกฎหมายระหว่างประเทศ พบว่า กติกาสากลว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและการเมืองของสหประชาชาติ (International Covenant on Civil and Political Rights ค.ศ. 1966) รับรองสิทธินี้ไว้ในข้อ 17 ในกรอบของสหประชาชาติยังพบว่า คณะผู้บริหารของสหประชาชาติในการประสานงาน (Chief Executives Board for Coordination (CEB) วางหลักเกณฑ์การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและความเป็นส่วนตัว (Principles on Personal Data Protection and Privacy) แต่มีขอบเขตจำกัดเฉพาะการดำเนินการโดยองค์กรตามภารกิจของสหประชาชาติ สำหรับกฎหมายต่างประเทศที่กำหนดหลักการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่ส่งผลกระทบต่อหลายประเทศ ได้แก่ กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสหภาพยุโรป (Directive 95/46/EC) ซึ่งมีผลผูกพันตามกฎหมายต่อประเทศผู้พักสหภาพยุโรป (Cate, 1995) โดยหลักสำคัญประการหนึ่งของกฎหมายนี้คือการวางเงื่อนไขการใช้ การเปิดเผย การโอนข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งรวมถึงข้อจำกัดด้านการโอนข้อมูลออกนอกประเทศ (Fromholz, 2000) ต่อมา ค.ศ. 2018 กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฉบับใหม่ของสหภาพยุโรป (General Data Protection Regulation หรือ GDPR) มีผลใช้บังคับแทนกฎหมายเดิม (Directive 95/46/EC) โดยมีหลักการสำคัญเช่นเดิมคือ การเก็บรวบรวมใช้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นต้องอ้างอิงฐานทางกฎหมาย ซึ่งโดยหลักต้องอาศัยฐานความยินยอม เว้นแต่เข้าองค์ประกอบฐานอื่นที่กฎหมายกำหนด

ในส่วนของประเทศไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 32 ได้บัญญัติรับรองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว และในระดับของพระราชบัญญัตินั้น ก่อน พ.ศ. 2562 มีกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 แต่อยู่บนพื้นฐานแนวคิดทฤษฎีที่แตกต่างจากการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เพราะเป็นการวางหลักรับรองสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารภาครัฐหรือสิทธิได้รู้ (Right to know) สำหรับกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวด้านข้อมูลส่วนบุคคลนั้น เกิดขึ้นเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 ซึ่งสภานิติบัญญัติแห่งชาติลงมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและประกาศในราชกิจจานุเบกษาในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2562 กฎหมายนี้มีองค์ประกอบและโครงสร้างหลักตามตัวแบบกฎหมายสหภาพยุโรป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกำหนดหลักการเกี่ยวกับ “ฐานทางกฎหมาย” (Legal basis) กล่าวคือ การเก็บรวบรวมใช้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นจะต้องอ้างอิงฐานที่กฎหมายระบุ ซึ่งฐานทางกฎหมายหลักคือ “ความยินยอม” ตามมาตรา 19 มาตรา 24 มาตรา 27 เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้ควบคุมข้อมูลอาจอ้างฐานยกเว้นจากความยินยอมได้ต่อเมื่อเข้ากรณีของฐานที่มาตราดังกล่าวระบุไว้เท่านั้น เช่น กรณีมีกฎหมายกำหนดให้เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นต้น สำหรับกรณีข้อมูลชีวภาพ เช่น ลายนิ้วมือ ภาพจำลองใบหน้า มีฐานที่กำหนดไว้เฉพาะตามมาตรา 26 ซึ่งวางหลักความยินยอมไว้เช่นเดียวกัน ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการที่กฎหมายกำหนดฐานความยินยอมไว้เป็นหลักนั้น สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงกับแนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเจ้าของข้อมูลที่จะสามารถเลือกตัดสินใจเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของตน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษานี้มีกรอบแนวคิดดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) มีขั้นตอนดังนี้

1. ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ ประกอบด้วย ตัวบทกฎหมาย ได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสหภาพยุโรป (GDPR) แนวปฏิบัติของหน่วยงานกำกับหรือบังคับใช้กฎหมาย วรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการตีความจากงานวิชาการ งานวิจัย บทความวิชาการ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลมาจากแหล่งเอกสาร หอสมุด ในส่วนของแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เก็บรวบรวมจากเว็บไซต์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบัญญัติและตีความกฎหมาย เว็บไซต์ของสถาบันการศึกษา ฐานข้อมูลวิจัยออนไลน์ต่างประเทศ เช่น SpringerLink, EBSCO, ProQuest เป็นต้น

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) วิเคราะห์การตีความใน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 พบว่าการขอความยินยอมจากผู้พักหอพักเอกชนเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลชีวภาพ เช่น การสแกนใบหน้า ตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลกำหนดองค์ประกอบของความยินยอมไว้เป็นการเฉพาะ กล่าวคือ ลำพังเพียงการกำหนดเอกสารให้เจ้าของข้อมูลลงนามนั้นยังไม่เพียงพอที่จะถือว่าความยินยอมขอด้วยกฎหมาย โดยเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งคือ การขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลต้องเป็นไปโดยอิสระ (Freely given consent) ซึ่งเงื่อนไขนี้ปรากฏในกฎหมาย

ไทย มาตรา 19 วรรคสี่และเทียบได้กับกฎหมายสหภาพยุโรป ตามมาตรา 4 (11) ประกอบกับส่วนขยาย (GDPR, recital 32 and 43)

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 ชี้ให้เห็นว่าในกรณีผู้ให้บริการหอพักเอกชนปรับเปลี่ยนมาตรการรักษาความปลอดภัยโดยกำหนดให้ผู้พักหอพักเอกชนต้องสแกนใบหน้าหรือม่านตาหรือข้อมูลชีวภาพอื่น และทำการขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลโดยไม่มีทางเลือกอื่นให้นั้น ความยินยอมดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะไม่สอดคล้องกับเงื่อนไขของความเป็นอิสระในการให้ความยินยอม เช่น ความสมดุลของอำนาจต่อรองระหว่างผู้ให้บริการหอพักเอกชนและผู้พักหอพักเอกชน ผลกระทบทางลบที่จะเกิดแก่เจ้าของข้อมูลที่ไม่ยินยอม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีที่การขอความยินยมนั้นอยู่ในบริบทเงื่อนไขที่ผู้ให้บริการหอพักเอกชนใช้ระบบการสแกนใบหน้าหรือเก็บรวบรวมข้อมูลชีวภาพแต่เพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้กำหนดทางเลือกหรือระบบการควบคุมการเข้าออกอาคารโดยวิธีอื่นสำหรับเจ้าของข้อมูลที่ไม่ยินยอม

อภิปรายผล

1. การวิเคราะห์ความยินยอมของผู้พักหอพักเอกชนในการเก็บรวบรวมข้อมูลชีวภาพเพื่อการผ่านเข้าออกอาคารสำนักงาน ผลการศึกษาเปรียบเทียบเงื่อนไขหรือองค์ประกอบของความยินยอมตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลพบว่า เงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งคือ การขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลต้องเป็นไปโดยอิสระ (Freely given consent) ซึ่งเงื่อนไขนี้ปรากฏในกฎหมายไทย มาตรา 19 วรรคสี่ซึ่งวางหลักว่า “ในการขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องคำนึงอย่างถึงที่สุดในความเป็นอิสระของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในการให้ความยินยอม ทั้งนี้ ในการเข้าทำสัญญาซึ่งรวมถึงการให้บริการใด ๆ ต้องไม่มีเงื่อนไขในการให้ความยินยอมเพื่อเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่มีความจำเป็นหรือเกี่ยวข้องสำหรับการเข้าทำสัญญาซึ่งรวมถึงการให้บริการนั้น ๆ” เงื่อนไขนี้เทียบได้กับกฎหมายสหภาพยุโรป ตามส่วนขยาย (GDPR, recital 32 and 43) อย่างไรก็ตามกฎหมายไทยไม่ได้กำหนดรายละเอียดหรือเกณฑ์ในการพิจารณาว่าการขอความยินยอมอย่างไรจึงจะสอดคล้องกับเงื่อนไข เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายสหภาพยุโรปพบว่า ในการพิจารณาความเป็นอิสระนั้นมีเกณฑ์พิจารณา 4 เกณฑ์ (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2564ก) คือ ความไม่สมดุลเชิงอำนาจต่อรอง ผลกระทบทางลบ การสร้างเงื่อนไข และ ความยินยอมที่เจาะจง

2. เนื่องจากการขอความยินยอมเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลชีวภาพจากผู้พักหอพักเอกชน จะต้องพิจารณาองค์ประกอบ 4 ประการดังกล่าวในผลการศึกษาข้อ 1 ดังนั้น ผู้วิจัยจะนำเกณฑ์เหล่านี้มาแยกวิเคราะห์เปรียบเทียบความยินยอมของผู้พักหอพักเอกชนในฐานะเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลชีวภาพ เช่น ภาพจำลองใบหน้า ม่านตา เพื่อให้ผู้ให้บริการหอพักเอกชนเก็บรวบรวมเพื่อใช้ในวัตถุประสงค์ในการควบคุมการเข้าออกหอพักเอกชน ว่าสอดคล้องกับเงื่อนไขของความเป็นอิสระในการให้ความยินยอม ตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลหรือไม่ อย่างไร ดังนี้

2.1 เกณฑ์พิจารณาความไม่สมดุลเชิงอำนาจต่อรอง (Imbalance of power) กล่าวคือ หากเจ้าของข้อมูลและผู้ควบคุมข้อมูลอยู่บนพื้นฐานความสัมพันธ์ที่มีอำนาจต่อรองไม่เท่าเทียมกันจะส่งผลให้ความยินยอมที่ได้รับจากความสัมพันธ์เช่นนี้ไม่สอดคล้องกับหลักความอิสระ โดยต้องพิจารณาถึง ผลกระทบทางลบอันอาจเกิดขึ้นหากไม่ให้ความยินยอม (GDPR, recital 43) ซึ่งเห็นได้จากปัจจัยบ่งชี้ เช่น เจ้าของข้อมูลต้องยอมรับต้นทุนที่เพิ่มขึ้น (Substantial Extra Costs) สำหรับความสัมพันธ์ที่เจ้าของข้อมูลอยู่ในสถานะ

ต่อยกกว่าหรือเสียเปรียบนั้น กฎหมายสหภาพยุโรปยกตัวอย่างเช่น กรณีผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเป็นหน่วยงานรัฐ และเจ้าของข้อมูลเป็นประชาชน (European Data Protection Board, 2021)

เมื่อนำเกณฑ์นี้มาวิเคราะห์กรณีการเก็บรวบรวมข้อมูลชีวภาพในกรณีหอพักเอกชน พบว่า มีสถานะเป็นความสัมพันธ์ ซึ่งผู้ให้บริการหอพักเอกชนในฐานะผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล อาศัยอำนาจในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือผู้ได้รับมอบอำนาจจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์หรือสถานที่นั้นในการจัดให้มีมาตรการควบคุมการใช้บริการของผู้พัก โดยอาจกำหนดเป็นระเบียบหรือข้อกำหนด ซึ่งในแง่ของกฎหมายแพ่งจัดเป็นอำนาจแห่งกรรมสิทธิ์ของเจ้าของทรัพย์ รวมทั้งอาจกำหนดไว้เป็นเงื่อนไขตามสัญญาเช่าหรือใช้บริการหอพัก โดยมีลักษณะเป็นสัญญามาตรฐานหรือสำเร็จรูปที่ผู้ประกอบการหอพักกำหนดขึ้นโดยผู้พักไม่สามารถเจรจาแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อใดข้อหนึ่ง โดยเฉพาะข้อที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดให้สแกนหน้าหรือเก็บข้อมูลชีวภาพอื่น หากไม่ยินยอมก็ไม่สามารถเข้าพัก ซึ่งในหลายกรณีผู้พักมีความจำเป็นเนื่องจากเหตุผลต่าง ๆ เช่น นักศึกษาที่เดินทางมาจากภูมิลำเนาห่างไกลจำเป็นต้องใช้บริการหอพักเพื่ออยู่อาศัยระหว่างการศึกษา หรืออาจไม่สามารถทำการพักอาศัยหอพักในสถานศึกษาซึ่งมีปริมาณจำกัด ในกรอบกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล จึงพิจารณาได้ว่า หากผู้ให้บริการหอพักเอกชนขอความยินยอมจากผู้พักหอพักเอกชนตามสถานการณ์และเงื่อนไขเช่นนี้ จัดเป็นกรณีที่ผู้พักหอพักเอกชนในฐานะเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีอำนาจต่อรองน้อยกว่าผู้ให้บริการหอพักเอกชน อย่างไรก็ตาม เกณฑ์อำนาจต่อรองต้องพิจารณาประกอบกับเกณฑ์ประการอื่นที่จะพิจารณาต่อไปด้วย

2.2 เกณฑ์พิจารณา ผลกระทบทางลบจากการไม่ยินยอมให้เกิดรวบรวมข้อมูล (Negative impact) ตามกฎหมาย GDPR มีแนวทางตีความว่า แม้เจ้าของข้อมูลอยู่ในสถานะความไม่สมดุลเชิงอำนาจต่อรองกับผู้ควบคุมข้อมูล เช่น ประชาชนที่ต้องยอมให้เก็บข้อมูลตามโครงการของรัฐ แต่หากสามารถเลือกไม่ให้ความยินยอมโดยไม่ส่งผลกระทบทางลบต่อตน ก็ยังสามารถจัดว่ามีความเป็นอิสระในการให้ความยินยอมได้ ประเด็นสำคัญจึงอยู่ที่การพิจารณาว่าเจ้าของข้อมูลสามารถเลือกหรือปฏิเสธโดยปราศจากผลกระทบทางลบหรือไม่ จากการศึกษากฎหมายสหภาพยุโรปพบว่า การวิเคราะห์ผลกระทบทางลบมีความสำคัญในการคุ้มครองเจ้าของข้อมูลให้มีทางเลือกที่แท้จริง (Real choice) (Article 29 Working party of The European Union, 2011) กล่าวคือ หากเจ้าของข้อมูลต้องยอมทน (Endure) กับผลกระทบทางลบ (Negative consequences หรือ Detriment) อันอาจเกิดขึ้นหากปฏิเสธไม่ยินยอมนั้น พิจารณาได้หลายมิติ เช่น การข่มขู่ บังคับ กีดกัน ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น คุณภาพหรือการบริการที่ลดลง (Downgrade) (European Data Protection Board, 2021)

เมื่อนำเกณฑ์นี้มาวิเคราะห์การขอความยินยอมเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลชีวภาพจากผู้พักหอพักเอกชน พบว่า แบ่งได้สองกรณีคือ 1) กรณีผู้ให้บริการหอพักเอกชน กำหนดให้ใช้ระบบผ่านเข้าออกโดยข้อมูลชีวภาพเช่น สแกนใบหน้า แต่ยังคงมีระบบอื่นรองรับสำหรับผู้พักที่ไม่ยินยอมให้เก็บรวบรวมข้อมูลชีวภาพ ในกรณีเช่นนี้ เจ้าของข้อมูลที่ไม่ยินยอม ยังคงสามารถผ่านเข้าออกได้ เนื่องจากมีทางเลือกให้ใช้ระบบอื่น เช่น การใช้บัตรผ่านเข้าออก คีย์การ์ด ฯลฯ จึงไม่เกิดผลกระทบทางลบ 2) กรณีผู้ให้บริการหอพักเอกชน กำหนดให้ใช้ระบบผ่านเข้าออกโดยข้อมูลชีวภาพเช่น สแกนใบหน้า แต่เพียงระบบเดียว แม้มีการขอความยินยอมจากผู้พักทุกราย แต่หากผู้พักรายใดไม่ยินยอมก็จะส่งผลคือไม่สามารถผ่านเข้าออกได้ ซึ่งอาจส่งผลกระทบในแง่สิทธิประโยชน์ตามสัญญาใช้บริการซึ่งส่วนใหญ่จะเก็บค่าบริการล่วงหน้า เช่น รายเดือนหรือรายปี โดยข้อสัญญา มักจะจำกัดสิทธิในการเลิกสัญญาไว้เพียงเหตุบางประการเท่านั้น ซึ่งไม่รวมถึง

กรณีผู้พักไม่ยินยอมให้สแกนหน้า การขอความยินยอมเช่นนี้แม้เจ้าของข้อมูลให้ความยินยอมก็ถือว่าไม่มีความเป็นอิสระในการให้ความยินยอม เพราะหากไม่ยินยอมย่อมเกิดผลกระทบทางลบ

2.3 การสร้างเงื่อนไขของความยินยอม (Conditionality) กล่าวคือ ความยินยอมในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลถูกนำมาเป็นเงื่อนไขของการปฏิบัติตามสัญญารวมทั้งการให้บริการ โดยไม่จำเป็นกับการปฏิบัติตามสัญญานั้น (GDPR, article 7(4)) (GDPR, recital 43) หลักการดังกล่าวเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มาตรา 19 ที่กำหนดว่า "...ในการเข้าทำสัญญาซึ่งรวมถึงการให้บริการใด ๆ ต้องไม่มีเงื่อนไขในการให้ความยินยอมเพื่อเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่มีความจำเป็นหรือเกี่ยวข้องสำหรับการเข้าทำสัญญาซึ่งรวมถึงการให้บริการนั้น ๆ"

ผลการศึกษาโดยนำแนวทางตีความของสหภาพยุโรปมาวิเคราะห์มาตรา 19 พบว่า ความยินยอมอันไม่อิสระหมายถึงกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลนำความยินยอมในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลมารวม (Bundling) กับการยอมรับข้อตกลงตามสัญญา หรือนำข้อตกลงตามสัญญาหรือบริการไปรวมกับการขอความยินยอมในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล (Tying) โดยการควบคุมในลักษณะสร้างเงื่อนไขดังกล่าวนั้นไม่เกี่ยวข้องหรือจำเป็นสำหรับการให้บริการหรือสัญญา และเจ้าของข้อมูลไม่สามารถต่อรองกับเงื่อนไขนั้นได้ (European Data Protection Board, 2021) เมื่อนำเกณฑ์นี้มาวิเคราะห์การขอความยินยอมเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลชีวภาพจากผู้พักห้องพักเอกชน พบว่า โดยทั่วไปแม้ผู้ประกอบการห้องพักและผู้พักต่างมีความสัมพันธ์ในทางสัญญาระหว่างกัน ซึ่งอาจเป็นสัญญาเช่า ที่มีผลบังคับทางแพ่ง แต่เมื่อพิจารณาเงื่อนไขการให้บริการจะต้องเก็บข้อมูลชีวภาพทั้งที่อาจมีทางเลือกอื่นในการรักษาความปลอดภัย เช่น การสแกนบัตรหรือเทคโนโลยี RFID ที่กระทบต่อข้อมูลส่วนบุคคลน้อยกว่าได้ จึงเป็นการนำเงื่อนไขที่ไม่จำเป็นต่อบริการนี้มารวมทำให้ต้องจ่ายยอมเพื่อเข้าใช้บริการ

2.4 กฎหมายคุ้มครองข้อมูลกำหนดเกณฑ์ความเฉพาะเจาะจง (Specific) ของความยินยอมซึ่งปรากฏในกฎหมายสหภาพยุโรป (GDPR, article 4) และกฎหมายไทย มาตรา 19 วรรคสาม ที่กำหนดว่าการขอความยินยอมต้องแยกส่วนออกจากข้อความอื่นอย่างชัดเจน เกณฑ์นี้แยกวิเคราะห์ได้สองแง่มุมคือ (1) ความเฉพาะเจาะจงของการขอความยินยอมในแง่ของการแยกส่วนจากข้อความอื่นหรือเรื่องอื่น (2) ความเฉพาะเจาะจงของความยินยอมในแง่วัตถุประสงค์ กล่าวคือหากมีการดำเนินการกับข้อมูลส่วนบุคคลหลายอย่างตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ก็จะต้องขอความยินยอมแยกส่วนตามวัตถุประสงค์แต่ละอย่าง เงื่อนไขนี้จึงสัมพันธ์กับเงื่อนไขความเป็นอิสระของความยินยอม (Freely given) (GDPR, Article 6(1)) ดังนั้น การขอความยินยอมจึงต้องออกแบบให้เจ้าของข้อมูลสามารถแยกการให้ความยินยอมสำหรับวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน (Information Commissioner's Office UK, 2020) เมื่อนำเกณฑ์นี้มาวิเคราะห์การขอความยินยอมเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลชีวภาพจากผู้พักห้องพักเอกชน พบว่า การขอความยินยอมเก็บรวบรวมข้อมูลชีวภาพเช่น สแกนใบหน้า จะสอดคล้องกับเกณฑ์นี้หรือไม่ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงในการขอความยินยอมเป็นกรณีไป กล่าวคือ หากผู้ให้บริการห้องพักเอกชนขอความยินยอมจากผู้พักเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการสแกนใบหน้าโดยจัดทำเป็นเอกสารแยกจากเรื่องอื่นเป็นเอกสารเฉพาะ ก็จัดว่าสอดคล้องกับเกณฑ์ข้อนี้ได้ แต่ทั้งนี้หากการขอความยินยอมนั้นกำหนดบังคับให้เป็นเงื่อนไขข้อหนึ่งร่วมกับสัญญาเช่า ก็จะไม่สอดคล้องกับเกณฑ์ความเฉพาะเจาะจงและการแยกส่วนของความยินยอม

ในกรณีผู้พักเป็นผู้เยาว์ ตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมาตรา 20 กำหนดให้ขอความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครอง ซึ่งก็ต้องพิจารณาตามเกณฑ์ความเป็นอิสระดังที่วิเคราะห์มาแล้ว เช่นเดียวกัน

ดังนั้นผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าในกรณีผู้ให้บริการหอพักเอกชนปรับเปลี่ยนวิธีการตรวจสอบสิทธิเข้าใช้บริการโดยกำหนดให้ผู้พักหอพักเอกชนต้องสแกนใบหน้าหรือม่านตาหรือข้อมูลชีวภาพอื่น และทำการขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลนั้น ความยินยอมดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะไม่สอดคล้องกับเงื่อนไขของความเป็นอิสระในการให้ความยินยอม ในกรณีที่การขอความยินยอมนั้นอยู่ในบริบทเงื่อนไขที่ผู้ให้บริการหอพักเอกชนใช้ระบบการสแกนใบหน้าหรือเก็บรวบรวมข้อมูลชีวภาพแต่เพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้กำหนดทางเลือกหรือระบบการควบคุมการเข้าออกโดยวิธีอื่นสำหรับเจ้าของข้อมูลที่ไม่ยินยอม

สรุปผลการวิจัย

การขอความยินยอมจากผู้พักหอพักเอกชนเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลชีวภาพ เช่น การสแกนใบหน้า ตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลกำหนดองค์ประกอบของความยินยอมไว้ในมาตรา 19 ซึ่งมีตัวแบบจากกฎหมายสหภาพยุโรป มาตรา 4 (11) และส่วนขยายข้อ 32 และ 43 โดยมีองค์ประกอบสำคัญคือความเป็นอิสระของความยินยอม (Freely given consent) สำหรับในกรณีผู้ให้บริการหอพักเอกชนที่ปรับเปลี่ยนมาตรการรักษาความปลอดภัยโดยกำหนดให้ผู้พักหอพักเอกชนต้องสแกนใบหน้าหรือม่านตาหรือข้อมูลชีวภาพอื่น และทำการขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล หากดำเนินการดังกล่าวโดยไม่มีทางเลือกอื่นให้ผู้ที่ไม่ยินยอมนั้น เมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบของความเป็นอิสระของความยินยอมแล้วพบว่า ความยินยอมดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะไม่สอดคล้องกับเกณฑ์การตีความเป็นอิสระ เช่น ความสมดุลของอำนาจต่อรองระหว่างผู้ให้บริการหอพักเอกชนและผู้พักหอพักเอกชน ผลกระทบทางลบที่จะเกิดแก่เจ้าของข้อมูลที่ไม่ยินยอม และการไม่กำหนดทางเลือกหรือระบบการควบคุมการเข้าออกอาคารโดยวิธีอื่นสำหรับเจ้าของข้อมูลที่ไม่ยินยอม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแก้ไขปรับปรุงแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ให้บริการหอพักเอกชน ในกรณีที่ประสงค์จะใช้วิธีการควบคุมการเข้าออกของผู้พักโดยใช้ข้อมูลภาพจำลองใบหน้าหรือข้อมูลชีวภาพอื่นเป็นเงื่อนไขผ่านเข้าออก โดยเสนอร่างแนวปฏิบัติที่ควรมีข้อกำหนดหรือประเด็นย่อยดังนี้

1) การจัดทำเอกสารขอความยินยอมจากผู้พักที่เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลโดยระบุแจ้งวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน เช่น เพื่อตรวจสอบสิทธิการเข้าออกหอพัก การรักษาความปลอดภัย ฯลฯ

2) การร่างข้อความขอความยินยอมในเอกสารเพื่อให้สอดคล้องกับเงื่อนไขความเป็นอิสระตามมาตรา 19 ของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล โดยระบุให้ผู้พักสามารถเลือกใช้วิธีการอื่นเพื่อใช้แสดงตนผ่านเข้าออกหอพักได้หากไม่ประสงค์ให้หอพักเก็บรวบรวมข้อมูลชีวภาพ เช่น ให้สามารถใช้บัตรผ่านเข้าออก คีย์การ์ด ฯลฯ

3) ผู้ประกอบการหอพักดำเนินการจัดให้มีระบบควบคุมการเข้าออกหลายระบบหรือหลายวิธีตามความประสงค์ใช้สิทธิของผู้พักแต่ละราย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) การศึกษานี้มีขอบเขตศึกษาเฉพาะแนวปฏิบัติของหอพักเอกชนยังไม่ครอบคลุมหอพักของสถานศึกษาซึ่งจะมีกฎหมายเฉพาะอื่นเกี่ยวข้อง รวมทั้งมีความสัมพันธ์ในลักษณะอื่นนอกจากสัญญาเช่า

ด้วย เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาที่พักในหอพักของสถาบันการศึกษากับสถาบันการศึกษาในฐานะผู้ควบคุมข้อมูล

2) การศึกษาวิจัยนี้จำกัดเฉพาะการวิเคราะห์เนื้อหาจากตัวบทกฎหมายและวรรณกรรมในทางนิติศาสตร์ จึงควรมีการศึกษาในกรอบของศาสตร์อื่น เช่น การศึกษาทัศนคติ ความพึงพอใจ และปัญหาในแง่อื่นของผู้พักต่อแนวปฏิบัติในการเก็บรวบรวมข้อมูลชีวภาพเช่นการสแกนใบหน้า

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- คณาธิป ทองรวีวงศ์. (2564ก). *หลักกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- คณาธิป ทองรวีวงศ์. (2564ข). ผลกระทบทางลบอันเกิดจากกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสหภาพยุโรปและพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 15(38), 42-56.
- คณาธิป ทองรวีวงศ์. (2565). รายงานการวิจัยเรื่องการคุ้มครองสิทธิในการให้ความยินยอมของลูกค้าจากกรณีนายจ้างขอความยินยอมในการเก็บรวบรวมข้อมูลชีวภาพเพื่อวัตถุประสงค์บันทึกเวลาและตรวจสอบการทำงาน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558
- พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562
- Alan F. W. (1967). *Privacy and Freedom*. New York: Atheneu.
- Arendt, H. (1973). *The Human Condition*. Chicago: University of Chicago Press.
- Article 29 Working party of The European Union (2011). *Opinion 15/2011 on the definition of consent*. https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2011/wp187_en.pdf
- Bloustein, E. (1984). *Philosophical Dimensions of Privacy*. UK: Cambridge University Press)
- Cate, F. H. (1995). The EU Data Protection Directive, Information Privacy, and the Public Interest. *Iowa Law Review*, 80, 431-443.
- Donnelly, J. (1982). Human Rights and Human Dignity. *The American Law Review*, 76(2): 303-316.
- European Data Protection Board (2021). *Guidelines 07/2020 on the concepts of controller and processor in the GDPR*. <https://ec.europa.eu>.
- Fromholz, J. M. (2000). The European Union data privacy directive. *Berkeley technology law journal*, 15(1): 460-484.
- Information Commissioner's Office (ICO), UK (2020). *Guide to the General Data Protection Regulation (GDPR)*. <https://www.ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection>
- Kuner, C. (2018). International Organizations and the EU General Data Protection Regulation. *International Organisations Law Review*, 75, 780-798.

- Rubinfeld, J. (1989). The Right of Privacy. *Harvard Law Review*, 102(4): 737-807.
- Schoeman. (1984). *Ferdinand, Privacy: Philosophical Dimensions of literature*. Philosophical Dimensions of privacy: An Anthology, Schoeman, Ferdinand (ed.), UK: Cambridge University Press.
- Solove, D. (January 2006). A Taxonomy of Privacy. *University of Pennsylvania Law Review*. 154(3): 477-560.
- Warren S, Brandies, D. (1890). The Right to Privacy. *Harvard Law Review*, 4(5): 193-220.